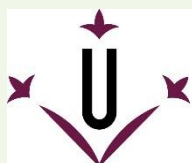

PREMI CÀTEDRA TIM

Flash Informatiu 2 (2022)

Universitat de Lleida
Càtedra de Turisme
d'Interior i de Muntanya

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

Primer Premi Càtedra TIM

-

Resum executiu dels treballs guanyadors

Novembre de 2022

Direcció: Eduard Cristóbal

Redacció: Daniel Paül i Jaume Macià

Imatge de portada: Parc Nacional d'Aigüestortes i Estany de Sant Maurici (Font: aralleida.cat)

Flash Informatiu 2 (2022)

Universitat de Lleida
Càtedra de Turisme
d'Interior i de Muntanya

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme

INTRODUCCIÓ

El premi Càtedra TIM és un premi patrocinat per la Diputació de Lleida en el marc de la Càtedra “Turisme d’Interior i de Muntanya” de la Universitat de Lleida i el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, ofert al millor Treball Final de Grau i Treball Final de Màster que tingui com a aspecte principal el turisme d’interior i de muntanya a les terres de Lleida.

Aquest any 2022 s’ha celebrat la primera edició del Premi Càtedra TIM, en el qual s’han presentat treballs finals de grau i de màster corresponents al cursos 2020/21 i 2021/22. El premi està dotat amb 300€ tant per al millor TFG com per al millor TFM.

Tots els treballs presentats han destacat per la seva la seva qualitat i l’aposta que fan per a l’estudi i el coneixement del turisme a les Terres de Lleida. S’ha ressaltat especialment l’aposta per la participació local, eina imprescindible per al bon desenvolupament dels productes turístics. Pel que fa als treballs guanyadors s’ha considerat que els dos treballs premiats, tant en la categoria de TFG com de TFM, són un molt bon exemple de la transferència de coneixement que vol impulsar aquesta Càtedra, fruit de la voluntat d’unir esforços entre la Universitat de Lleida i el Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida.

Treballs guanyadors:

- **Premi al Millor Treball Final de Grau**

Gemma Miquel i Torres pel treball *Recuperació i documentació dels antics camins del vescomtat de Vilamur (vall de Siarb) entre els segles XVI - XIX.*

- **Premi al Millor Treball Final de Màster**

Francesc Xavier Gras i Rossell pel treball *La recuperació patrimonial de la Vall Fosca com a element turístic excepcional.*

El jurat d'aquesta edició ha estat format per Eduard Cristóbal Fransi, doctor en Economia i director de la Càtedra; Juli Alegre Alcázar, cap de Promoció i Màrqueting del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida, que ha actuat com a representant del Patronat de Turisme de la Diputació de Lleida; Daniel Paül Agustí, doctor en Geografia i sotsdirector de la Càtedra; i Jaume Macià Amorós, geògraf i secretari de la Càtedra.

RESUM EXECUTIU DELS TREBALLS GUANYADORS

Millor Treball Final de Grau

Gemma Miquel i Torres

Recuperació i documentació dels antics camins del vescomtat de Vilamur (vall de Siarb) entre els segles XVI - XIX.

La història és una eina que ha de servir per posar en valor el patrimoni més oblidat i repensar les dinàmiques i estratègies actuals en pro a idear nous projectes transformadors i sostenibles. És per això, que contribuint a la interpretació històrica del camí podem arribar a entendre les distintes formes d'assentament al llarg dels segles, les transformacions en l'organització i estructuració social i de la terra, els canvis ambientals i paisatgístics, els factors que suscitarren l'èxode poblacional, l'imaginari simbòlic i col·lectiu dels seus habitants o la lògica de les travessies transhumants, en un context que s'emmarca dins d'una societat rural pirinenca.

Així doncs, l'objecte d'estudi d'aquest treball ha girat entorn la documentació i recuperació dels antics camins dels municipis que comprenien l'antic vescomtat de Vilamur, regit majoritàriament per la vall de Siarb (Pallars Sobirà), en un marc cronològic que transcorre des del segle XVI fins el segle XIX. Un treball que no hagués sigut possible sense l'ajuda de Museu de Camins, un projecte que revifa i manté viva l'essència històrica de la vall de Siarb, tot contribuint a posar en valor el patrimoni cultural i natural de la vall a través de la divulgació, el manteniment i la recuperació dels camins, senders i estructures tradicionals d'una manera comunitària i participativa.

Imatge d'un antic camí empedrat de la Vall de Siarb (Font: museudecamins.com).

En aquesta recerca s'ha pretès realitzar un marge comparatiu entorn els camins, delimitacions territorials i carreteres que dibuixen el mapa actual del territori gràcies les referències passades que s'han pogut rescatar. A partir de la selecció d'una sèrie de fonts escrites i cartogràfiques primàries i secundàries que ens han permès conèixer el tipus de jurisdicció senyorial que hi dominava, els censos i cadastres dels diferents nuclis poblacionals, els conflictes agraris i pagesos o el paisatge modern i les seves transformacions, hem pogut vertebrar en quatre els àmbits temàtics o casos d'estudi: camins que recorren els actuals despoblats de Vilamflor, Burg i Pernui, els límits i diputes territorials entre Castellbó i Vilamur (en especial atenció a l'ermita de Sant Joan de l'Erm com a espai central de disputa), els marges, senders o corriols que recorren les terres i termes comunals del municipi i per últim, per tal d'assolir una perspectiva més global de la zona, els recorreguts comercials transpirinencs i locals que travessaren antigament l'àrea de Vilamur, en especial el comerç del tèxtil, el ferro, la sal, la fusta o la ramaderia transhumant. En tots els casos, considerant el context sociopolític de cada moment redescobrim els camins que han perviscut actius d'ençà.

Imatge de la Vall de Siarb (Font: museudecamins.com).

Millor Treball Final de Màster

Xavier Gras i Rossell

La recuperació patrimonial de la Vall Fosca com a element turístic excepcional.

La recuperació patrimonial lligada al turisme és a dia d'avui tema d'actualitat i de debat que cerca una constant reconversió del model clàssic per diversificar l'oferta i mantenir o ampliar així els possibles consumidors, tot millorant les condicions de sostenibilitat mediambiental i territorial on es desenvolupa l'activitat en harmonia amb els residents de la zona, respectant i recuperant la història d'aquestes àrees.

El Pirineu català ha esdevingut una de les zones on el fenomen turístic té un major impacte social i econòmic de Catalunya, convertint-se aquesta activitat en el principal motor econòmic de molts municipis de muntanya. Aquest Treball de Final de Màster pretén exemplificar una opció de desenvolupament econòmic i turístic sostenible i respectuós tant amb el medi ambient de la zona, així com amb els agents presents en el territori, l'administració i la població de la vall. Té alhora, l'ambició de contribuir a l'equilibri territorial i al desenvolupament de l'activitat turística a la comarca del Pallars Jussà, incidint en el desenvolupament de les àrees de muntanya i promovent el seu impuls econòmic i demogràfic.

Imatge del Museu Hidroelèctric i la central de Capdella. (Font: X. Gras, 2020).

La Vall Fosca, a la comarca del Pallars Jussà, és un indret del Pirineu català que va tenir un paper determinant en l'electrificació i posterior industrialització del país, amb la construcció de la primera central hidroelèctrica l'any 1914. Aquest fet històric, suposà la instal·lació de la primera colònia hidroelèctrica de Catalunya, portant una revolució i una ruptura amb el passat de la vall, exclusivament agrícola i ramadera. Alhora, va representar un trencament amb l'històric aïllament de la vall, tot impulsant l'aparició de nous sectors d'activitat. En els darrers anys, amb la irrupció del turisme com a motor econòmic hegemònic de les àrees de muntanya, la Vall Fosca s'ha forjat un lloc dins d'aquest sector, potenciant un turisme de proximitat, familiar i respectuós amb el medi ambient.

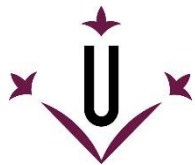
En aquest indret del territori català, la recuperació patrimonial d'elements històrics i culturals, que ha guanyat terreny en els últims anys al conjunt del país, no n'ha quedat al marge, ja que gràcies a la història que té a les esquenes, compta amb un ampli nombre d'elements per patrimonialitzar, podent ser emprats com a recursos turístics. Amb tot això, el treball enceta el primer procés de participació ciutadana per donar veu als habitants de la vall per decidir el futur d'un edifici únic a Europa, l'Hospital de Cartró, que després de més de 100 anys de la seva construcció encara es manté en peu. Els estudis que s'estan fent de l'edifici indiquen que es tracta d'un cas singular, que té importància històrica no només pel que va significar en la construcció de la Central de Capdella, sinó també per la història associada a l'empresa constructora.

Imatge de l'estat de l'Hospital de Cartró abans de les obres de restauració de l'edifici (Font: X. Gras, 2019).

Aquest projecte participatiu pretén lligar la recuperació patrimonial amb la opinió i voluntat de la gent del territori, qui representa una ajuda bàsica per a conèixer millor la història de la zona, donant un nou paper a la ciutadania de la zona en una iniciativa pionera a la Vall Fosca i al conjunt del Pirineu català.

Flash Informatiu 2 (2022)

Universitat de Lleida
Càtedra de Turisme
d'Interior i de Muntanya

Diputació de Lleida
Patronat de Turisme